

ئەدەبى كەمىدى زانىارىيەكە وەكو ھەريەكە ل زانىارىيەكانى تر. ب شارەزايى و ل زانىن دتەدى. گەلە ل نووسەران و ھونەرمەندانى جىھانى، كە لەم بوارەدا بەھرەدارن و ھەگرى نووسىنى بابەتى كەمىدىن، توانىويانن سەركەوتن بەدەست بەلەنن و چەندىن پەرتووكى بابەت كەمىدىان بە منداەان چاپكردوون و ناوبانگان پەيان دەركردوون.

لـ راستیشدا، نووسینی چیرک و چیرک هـ نراو و شانـی
کـمیدی بـ منداان کارکی هیند ئاسای و ئاسانیش نیـ، کـ
هـر نووسـرکی ئارزوومـند بتوانـت خـی لـ قـری بدات و
سـرکـوتووـبـت. چونکـ نووسـری کـمیدی پـویستـ شارزای بنـما و
مـرجـکانی ئـم جـرر ئـد بـ بـت و شارزایی لـ شـوازی
داـشتن و لـ زمان و فـرهـنگ و لـ خواست و خولیا و
ئـارزو و لـ قـناغـکانی منداـی و لـ جیهانی منداان
هـبـت. بتوانـت خـی لـیان نزیک بکاتـو و بچـتـ د و هـشیانـو،
لـ راز و نیاز و لـ پاکی و بـتاوانیان تـبگاتـ. پـویستـ
نووسـرکی خـیا فراوان و بیرتیژ بـت، کـسـکی رووخـش و
گـش و لـوبـخـند و دـم بـ پـکـنین و گوشت شیرین بـت،
کراو و گـشبین بـت. توانای داهـنـانی پاوان و کاراکتـری
کـمیدی گـتـئـامـز و قوشمـچی بـ نووسینـکانی بـ منداان
هـبـت. دوور لـ شـوازی چاولـکـری سواو و ئـکسپایـر، دوور لـ
دووبارـکردنـوی رـتینی باوی رـژانـ و قوتا بخانـ. پـویستـ
بابـتـکانی نووسینـ کـمیدییـکانی بـ منداان ئاراستـکراوبـن،
کورت و پوختـبن. بـ شـوازـکی ئاسان و شیرین و ناسک و
رـوان دایان بـتـت، بتوانـت بـ ئاسانیش سـرنجی منداان
رابکـشـت و بیان هـنـتـ پـکـنین و تا کـتایی واز لـ
خوـندنـوی نووسینـکانی نـهـن و چـژیان لـوـرـبگرنـ. گـرنگیشـ
لـ نووسینـکانیدا راستگـبـت.

کـمیدی یا جـفـنگی بابـتـکی پـروـردـیی و فـرکردنـ، بـ ئـو
کـسانـی بیانـوت لـم بوارـدا بنووسن و خـیان تاقی بکـنـو. .
مامـستایانی وانـبـژی لـهاتوو و بـبـدیش، گـر بیانـوت و
بتوانن، ئـو بابـتانـی گـران بـ لای قوتا بییـکانیانـو، گـر
بـرگـکی کـمیدی بکـن بـ بـریاندا و بـ شـوازـکی ئاسان و رـوانی
گـتـئـامـز دایان بـتـت. دـتوانن بـ ئاسانی پـیام و
مـبـستـکانیان بـ قوتا بییـکانیان بگـیـن. قوتا بییـکانیان بـ
ئاسانی و بـ خـشیـو و وـریان دـگرن و فـریان دـبن و لـ
بیریان ناچنـو.

لـ جیهانی جـنجـای پـ لـ سـرقـابوونی ئـمـدا، منداانـکـانمان
پـویستییـکی زیاتریان بـ بـ خـشی و شادی و بـ کامـرانی هـیـ،
پـویستییـکی زیاتریان بـ گـشی و بـ کرانـو و رووخـشی و بـ
زـردـخـنـ و بـ پـکـنین هـیـ. پـویستـ پـکـنین بـت بـ بـشـک
لـ ژیانی رـژانـیان.

لـ ئـمـدا، لـ هـند لـ وـاتـانی ئـوروپـادا، بـ
خامـشکردنی سو و ئازارـکانی نـخـشیـکانی منداان،

کسانی گات نامز و سوعب تبار و قوشم چی و نوکت باز، سردانی نه خان کانی منداان دکان و ئاهنگ و ب نامی پی ل پیکنین و شادی و خشیان پشکش دکان و خشیکی ز دکانه و دروونیان و و شتی سیر و س م ریان پشکش دکان. تا رادیکی ز ل ئش و ئازار دروونی و جست یی کانیاں کم دکانه.

ز ر ب کورتی باس ل ه ند ل سوود کانی چیرک و ه نراو و چیرک ه نراو و شانای ک میدی و گات نامز ب منداان دکان، ب و هیوایی ک دایکان و باوکان و مام ستاکان و پ رو رد کاران و نووس ران و هون ر م ندان سوودیان ل و ر ب گرن:

۱- ه نراو و چیرک و چیرک ه نراو و شانای ک میدی، پیوستی کی گرنگ ب هاندانی منداان، ب ئوی ه ر ل بچو و کی و ه گری خو ندن و ببن، دور ل ش وازی چاول ک ریی ت قین ئاسایی و ل ئاخنینی ئام ژگاری وشک.

۲- ز رد خ نه و پکنین کارت ک ردن کی ئ ر نیان ل ئاراست ک ردنی منداان و ل بنیاتنایی ک سایی تی و داهاتوویان دا ه ی. ب گ شبنیش و ل داهاتوو د و ان.

۳- باب ت ک میدی کان ک ل ناو کدا م ب ستدارن، هانی منداان د دن ک باشر و قو و تر بیربک نه و. ئ و م بستان ش ه ب هنج ن ک ل نووسین کاندان.

۴- نووس رانی ئ د بی منداان، ل میانای باب ت ک میدی و گات نامز کانیاں و، د توان م ب ست و پ یام ئ ر نیی کانیاں و گ ل پ ند وان ب منداان بگ ی ن.

۵- باب ت ک میدی کان، س ر ای ئوی ک خشی و شادی د خ نه دی منداان و. د نیایی و هیوا و گ شبنینی و متمان ب خ بوونیشیان پ د ب خشن.

۶- باب ت ک میدی کان ه کارکن ب ه ورکردن و ای ئارامی و گرزی و توو یی و ه چوون و ش ئان و د اوک و ب ل بیربردن و ای د ت نگی و خ ف و خ م کی.

۷- ز رد خ نه و پکنین و روو خشی و گشی و کران و، ه کارن ب پک و ه ک کردن و ب دروست کردن ها و تی و پیو ندی کی ئ رنی ل نوان مندااندا.

۸- باب ت ک میدی کان، ح ز و چ ژری خو ندن و ل دروونی مندااندا د و ن.

۹- پر نیپ ئ ر نیی کانی ر وشت ب رزی و ر فتار دروستی ل

مندایاندا دښوونن.

۱۰- بابۍ ته کښمیدۍکان، چټست و چالاکیۍکانی منداۍان شخښ و تازۍ د کښوونۍ.

۱۱- بابۍ ته کښمیدۍکان، باری مښنۍتیدۍکان سووک د کښن، سوودۍکی زړۍ ته ندروستیان هښۍ، چارۍسۍری گڼۍلۍ لۍ گرفت و لۍ نځۍشیدۍ د روونی و جټۍستۍیدۍکان د کښن، سوودۍکی زړۍ به ماسوولکۍکان و به د مارۍکانی لۍش و

به خوښۍرۍکان د بهۍخشن.

۱۲- بابۍ ته کښمیدۍکان، سۍز و خۍشۍویستی و د ښۍرمی و ئاسوودۍیی و د سۍزی و دلۍقانی و راستگۍیی و هاوسۍزی و هاوخۍشی به منداۍان د بهۍخشن.

لۍ ئۍدۍب و فۍلکۍلۍری کوردیماندا، گڼۍلۍ چیرۍک و چیرۍک هۍنراوۍ و هۍنراوۍ و شانۍی کښمیدی و گاۍتۍئامۍزمان هۍن، کښ به منداۍان و مۍردمنداۍان شیاون.. به نموونۍ، چیرۍکی (مړیشکۍ قوند).. د چټۍت به شاری شووکردن) ئۍمۍش به شۍکۍ لۍ د قۍی چیرۍکی کښمیدی (مړیشکۍ قوند) کښ چیرۍکۍکی فۍلکۍلۍری رۍسۍنی کوردیدۍ:

مړیشکۍ قوند به شاری شووکردن بهۍکۍوت.. توووشی شوانۍک بوو.

شوانۍک به مړیشکۍ قوندۍی گوتی : مړیشکۍ قوند به کۍو د چۍ؟

مړیشکۍ قوند گوتی : سندانۍ مړیشکۍ قوندۍی! به چۍ دۍۍۍی مړیشکۍ قوند؟!

شوانۍک گوتی : ئۍدی بهۍم چۍ؟

مړیشکۍ قوند گوتی : بهۍ :

نازۍ .. نازۍ

چارۍک .. پۍنازۍ

رۍقمۍ .. رۍقازۍ

د چۍ.. کۍندۍرۍ؟

شوانۍک گوتی :

نازۍ .. نازۍ

چارۍک .. پۍنازۍ

د چۍ .. کۍندۍرۍ؟

مړیشکۍ قوند گوتی : د چۍم شاری شووکردنۍ.

شوانۍک گوتی : وړۍ شووم پۍ بکۍ.

مړیشکۍ قوند: گوتی : باشۍ، بهۍام چۍنم بهۍخۍو د کۍی؟

شوان-کے گوتی : بے نانی شوانی.
میشکے قوندے گوتی : کوابے شووت پے-ناک-م!
(تا کے تایی چیر-کے-کے)

چیر-کے و س-رگوزشت-کانی (م-لا م-زبوور) و (ئ-ح-ی کو-نو) و
(خا-ر-ج-ب) و (لال-س-رح-د) و (ئ-ح-ل) و چیر-کے و نوکت-کانی
ناو (رشت-ی مراوری - ع-لائ-دین سوجادی) کے بے-ش-وازی گا-ت-ئ-ام-نر
دا-ئ-راون بے-ش-کن لے باب-تی کے-میدی و ج-ف-نگی.

ئ-م-ش نمون-ی-کی تر لے چیر-کی کے-میدی ف-لکل-ری کوردیمان لے
ژ-ر ناوی ه-بوو ن-بوو.. کے بے مندا-ان لے بارے و د-یا-ن-ه-ت-
پ-ک-ن-ن و خ-شی و شادی د-خا-ت- د-یا-ن-و-:
ه-بوو .. ن-بوو

کے-س لے مر-ف-س-رس-خت-ر ن-بوو.
ه-یا-نگ-رت ، ج-گای ن-بوو.
دایاننا ، ر-گای ن-بوو.
خستیان- بنمیج ، دانی چوو بے ریج.
خستیان- ناو تاق ، چاوی چوو بے زاق.
خستیان- س-ر ک-ک-ک ، ک-ک-ک رووخا.
گوتیان : ک-ک-ک بے رووخای؟
گوتی : ئ-ی بے-چی گیا لے بنمدا د-و-و؟
گوتیان : گیا بے-چی لے بنیدا د-و-و-ی؟
گوتی : ئ-ی بے-چی بزن س-ر-ق-ر-تم د-ک-ات؟
گوتیان : بزن بے-چی س-ر-ق-ر-تی د-ک-ی؟
گوتی : ئ-ی بے-چی گورگ چاوم لے ز-ق د-ک-ا-ت-و-و؟
گوتیان : گورگ بے-چی چاوی لے ز-ق د-ک-ا-یت-و-و؟
گوتی : ئ-ی بے-چی شوان ح-ل-ل-م لے د-ک-ات؟
گوتیان : شوان بے-چی ح-ل-ل-ی لے د-ک-ا-یت؟
گوتی : ئ-ی بے-چی داپیر-نا-ه-ه- بد-شم؟
گوتیان : داپیر-بے-چی نا-ه-ه-ی بد-ش-؟
گوتی : ئ-ی بے-چی مشک س-ر-د-م-م د-خ-وات؟
گوتیان : مشک بے-چی س-ر-د-م-ی د-خ-یت؟
گوتی : ئ-ی بے پشیل-چاوم لے ز-ق د-ک-ا-ت-و-و؟
گوتیان : پشیل-بے-چی چاوی لے ز-ق د-ک-ا-یت-و-و؟
پشیل-گوتی : ک-ت-ن-ک-ی ئ-ل- بے ریشم،
ئ-گ-ر-ل-ر- بنی-شم.
د-چ-م بے شاری تاران،
جگ-ر- قوت قوت د-ک-یشم.

(*) تا رادیک سوودم ل چاند سایتک و ل م سچاوان و رگرتوون:

۱- الفكاهة في ادب الاطفال اليوم .. دكتور وفاء السبيل.
۲- الفكاهة ضرورية لتشجيع الاطفال على القراءة .. موقع ميدل ايسٲ اونلاين.

۳- ادب الاطفال .. دكتور سمير عبدالوهاب احمد .. عمان - الاردن : ۲۰۰۶

۴- ئد بي مندا ئانى كورد.. ب رگى دوو م .. ح م ك ريم ه ورامى .. ه و ل ر : ۲۰۰۷

۵- ديلان.. ك ت بى خو ن دن و ئى كوردى - ئاستى دوو م .. دانانى : ف ه مى كا ك ئى و

م ه ا ب ا د ق ر داغى و ئ م ج د ش ا ك ئ لى .. سويد : ۲۰۰۳
ر ز ا شوان

ن رويج : ۲۰۱۹